

Македонско здружение на млади правници

ДО: Министерство за труд и социјална политика

ОД: Македонско здружение на млади правници (МЗМП)

ДАТУМ: 29.06.2019 година

КОМЕНТАР

НА ПРЕДЛОГ ЗАКОН ЗА ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Почитувани,

Македонското здружение на млади правници во прилог ги испраќа своите коментари во однос на новиот предлог Закон за лица без регулиран граѓански статус. МЗМП го поздравува фактот што беше вклучено со коментари и во текот на изработувањето на овој Закон и поголемиот дел од нив веќе беа прифатени.

ПРЕДЛОГ БРОЈ 1

Членовите 7 и 8 од новиот предлог Закон, го уредуваат стекнувањето на својство на лице со посебен граѓански статус и добивањето на посебен извод на родени. Во членот 7 став 1, законодавецот предвидел дека овластеното лице, врз основа на податоците внесени во регистарот за лица без регулиран граѓански статус донесува решение со кое се одредува посебен граѓански статус. Но, во оваа одредба, законодавецот не одредил во кој рок овластеното лице го донесува решението.

Дотолку повеќе, законодавецот не предвидува до кога ќе важи посебниот граѓански статус, т.е. рок во кој службеното лице е должно да донесе решение за упис во матичната книга на родените. Сметаме дека е потребно јасно и прецизно да се дефинираат роковите и временската рамка на траењето на целата постапка. Во спротивно, а имајќи ја предвид праксата на долготрајност на постапките за дополнителен упис, постои опасност и овие постапки да траат подеднакво долго и да настапи некој вид на правна несигурност кај оваа ранлива категорија на лица.

Истото се однесува и на член 8 став 5 каде не е прецизирано важењето на посебниот извод од матичната книга на родените. Сметаме дека законодавецот треба да предвиди разумни рокови на важење на овој посебен статус и посебен извод од родени, од причина што, иако им се признаваат одредени права, сепак се работи за статус кој не е траен и има привремено важење.

ПРЕДЛОГ БРОЈ 2

Членот 10 од предлог Законот ги регулира правата кои им следуваат на лицата со посебен граѓански статус. Законодавецот предвидува можност, на лицата со посебен граѓански статус да им се

Македонско здружение на млади правници

овозвозможи пристап до правото на вработување и задолжително парично социјално осигурување, право на социјална заштита, право на образование и право на здравствена заштита.

Ова решение може да има импликации на соодветните закони со кои се уредуваат конкретните права и да биде потребно нивно изменување и дополнување со одредби во однос на лицата со посебен граѓански статус.

Ова посебно се однесува и на потребата од измена на Законот за матична евиденција, Законот за матичен број, Законот за лична карта и Законот за странци и нивно усогласување со новините предвидени со овој закон во однос на привременiot статус, посебниот регистар, посебниот регистарски/евиденционен број, посебниот извод на родени и идентификационата исправа за овие лица.

Во однос на пристапот до правата, кој им се овозможува со овој закон, законодавецот останува нејасен во однос на уживањето на некои од правата. Конкретно, правото на здравствена заштита и правото на социјална парична помош се права кои се врзуваат со статусот граѓанин (државјанин) на РСМ, па согласно уставот и законите, овие права може да ги уживаат исклучиво лица кои се државјани на Република Северна Македонија. На ова особено мора да се внимава, поради тоа што не може да се исклучи можноста дека на некои од незапишаните лица во матичните книги на родени не им следува државјанство на Република Северна Македонија.

Овој закон не определува како лицата со посебен граѓански статус ќе може да ги остварат и другите права. Како на пример: правото на брак и соодветно заведување на тој брак во матична книга. Понатаму, не е регулирано ниту запишувањето на овие лица во книгата на умрените.

ПРЕДЛОГ БРОЈ 3

Членот 11 го уредува продолжувањето на постапката до дополнителен упис во матичната книга на родените. Но она што не е предвидено е што ќе се случи доколку службеното лице кое ја води постапката не успее да ги потврди, измени или дополни податоците од член 5 и 6 од овој закон, врз основа на кои лицето е запишано во посебниот регистар, му е утврден посебен граѓански идентитет и издаден посебен извод од родени и/или идентификациона исправа. Што доколку не се исполнат условите за дополнителен упис?

Во секој случај, законодавецот треба да предвиди дека посебниот статус е со времен карактер и овластеното лице кое ја води постапката за дополнителен упис мора да го спроведе уписот во матичната книга на родените и да донесе решение за упис.

Здружението долги години работи на превенција од ризик на бездржавјанство и им обезбедува правна поддршка на лицата кои немаат регулиран граѓански статус. Па оттука, ја поздравуваме иницијативата за донесување на овој Закон и волјата која ја покажаа институциите за решавање на овој горлив проблем. Лицата без граѓански статус се ранлива категорија на лица без никаков пристап до основните човекови слободи и права. Најголемиот дел од нив живеат во крајна сиромаштија, во тешка финансиска состојба, без средства за задоволување на основните човекови потреби. Впрочем, затоа и сметаме дека покрај донесувањето на овој Закон, има потреба и од измена на Законот за матична евиденција кој како закон *Lex specialis* треба да понуди квалитетни и трајни системски

Македонско здружение на млади правници

решенија за овој проблем. Па така, земајќи ја предвид праксата и случаите со кои до сега сме се сретнале, потребно е законско решение преку кое самите матичари кои го вршат уписот да го направат тоа во најкус можен рок, без долготрајни постапки и административни бариери.

Лица за контакт од МЗМП:

- Светлана Црвенковска, 02/3220-870 и е-пошта: skjoseva@myla.org.mk
- Александра Ефремова, 02/3220-870 и е-пошта: aefremova@myla.org.mk

Со почит,

Зоран Дранговски, Претседател

Македонско здружение на млади правници